

tingets — og dermed folkeflertallets — afgørende indflydelse på statsstyrelsen, specielt regeringsdannelsen. I grundlovens § 15 er det parlamentariske regeringsprincip knæsat, og det har så dyb rod i vore politiske traditioner, at man har svært ved at forestille sig, at det skulle blive anfægtet. Men en god forfatning bør regne også med det, der forekommer usandsynligt. Reglerne i grundlovens § 46 om folketingets skattebevillingsmagt og borgernes skattenægtelsesret, hvis folketinget ikke bevilger skat-ternes opkrævning (1. stykke), og om udgiftsbevillingen (2. stykke) er de solide bærepiller for det parlamentariske regerings-system. Her er hjemmelen for de magtmidler, der i givet fald kan anvendes over for et uparlamentarisk kupforsøg.

Herudover er folketingets herredømme over udgifterne naturligvis også mere umiddelbart af betydning for at kunne dirigere den økonomiske politik og bestemme den prioritetsorden, hvori samfundsbehovene skal opfyldes.

Den beskrevne sædvanemæssigt hjemlede ordning hviler på den enkle tanke at delegere folketingets bevilgende myndighed til finansudvalget: i stedet for en formelig lov vedtaget af folketinget i dets helhed (og stadfæstet af kongen) sættes det formløse samtykke meddelt af et udvalg, der politisk afspejler folketinget.

I samme grad som man går herudover og anerkender en vis skønmæssig ret for ministrene til uden finansudvalgets mellemkomst at afholde ubevilgede udgifter, fjerner man sig ikke blot fra grundlovens ord, men også fra dens ånd og mening. Jeg mener, at den ofte omtalte regel i ministeransvarlighedsloven af 1939 (ovenfor under punkt 10), der ville hjemle ministeren en vis af folketinget og dets finansudvalg uafhængig ret til at afholde udgifter, der skønnes nødvendige af hensyn til statsstyrelsens for- svarlige førelse, i virkeligheden ville have været grundlovsstridig, om den havde opnået lovs-kraft. Efter grundloven er det folketinget, ikke regeringen, der bestemmer, hvad der er nødvendigt og hvad ikke.

20. Den foregående udvikling tiltrænger på to punkter præcisering og supplerung.

For det første:

Pligten til at indhente finansudvalgets

tilslutning til afholdelse af en vis udgift gælder, som det hele tiden er blevet sagt, når udgiften er *ubevilget*.

At en udgift er ubevilget, er det samme som, at den ikke er hjemlet på årets finanslov.

Men mangel på hjemmel foreligger ikke i alle tilfælde af, at en konto er overskredet.

Følgelig: det er ikke alle kontooverskridelser, der forudsætter henvendelse til finansudvalget.

Det er endvidere heller ikke alle kontooverskridelser, der forudsætter efterbevil- ling på tillægsbevillingsloven. Efter de nu- gældende regler om tillægsbevillingslovens affattelse kan kontooverskridelserne opdeles i tre grupper:

(1) Overskridelser af en lang række lov- bestemte udgiftsposter og af *visse* andre poster af kalkulatorisk natur, når over- skridelsen udgør under 10.000 kr. og mindre end 10 pct. af det på kontoen bevilgede beløb. Disse overskridelser optages ikke på tillægsbevillingsloven, se nærmere finans- ministeriets skrivelse til samtlige ministerier og styrelser af 6. december 1962. Man har altså hermed opgivet tanken om, at tillægs- bevillingsloven skal fremtræde som en fuld- stændig budgetregulering;

(2) andre overskridelser af kalkulatoriske konti, når overskridelsen skyldes, at kalku- lationen ikke er slået til, især på grund af løn- og prisstigninger. Heller ikke disse rummer noget hjemmelsspørgsmål. Der kræ- ves altså ikke tilslutning fra finansudvalget, men de skal derimod af ordensmæssige grunde optages på tillægsbevillingsloven; og

(3) overskridelser af fast fikserede konti eller af kalkulatoriske konti, hvis overskri- delsen skyldes ændring af det formål eller foretagende, bevillingen gælder. Disse er de *ubevilgede* overskridelser, der kræver til- slutning fra finansudvalget og efterbevil- ling på tillægsbevillingsloven.

Det siger sig selv, at det samme gælder også for udgifter, for hvilke der overhovedet ikke er hjemlet noget beløb.

I den ovenfor under punkt 14 omtalte folketingsdebat i 1949 var såvel finansmini- steren som Bertel Dahlgaard inde på den tanke, at finansudvalgets samtykke måske bør indhentes ikke alene i de ovenfor under (3) nævnte tilfælde, men også for overskri- delse af kalkulatoriske konti forårsaget af prisstigninger og lignende, når overskridel-